

Školní program proti šikanování

Obsah

Školní program proti šikanování.....	1
1. Podstata programu proti šikanování.....	2
1.1. Vymezení klíčových pojmů	2
1.2. Znaky šikany.....	2
1.3. Stadia šikany.....	3
2. Prevence proti šikaně	5
2.1 Preventivní akce školy	5
2.2 Kompetence zaměstnanců školy a zákonných zástupců žáků školy	6
3. Krizový plán.....	9
3.1 Postup při řešení šikany nebo podezření na šikanu	9
3.2 Vyšetřování standardní šikany.....	9
3.3 Vyšetřování pokročilé šikany s neobvyklou formou (např. výbuch skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování)	10
3.4 Postup, kdy podezření z páčání přestupku šikany ohlásí zákonní zástupci žáka	
10	
3.5 Výchovná opatření.....	11
4. Šikana zaměřená na učitele	12
5. Kyberšikana.....	13
5.1 Základní znaky kyberšikany	13
5.2 Preventivní opatření předcházení kyberšikany ze strany školy	13
5.3 Postup při zjištění výskytu kyberšikany	14
6. Webové odkazy.....	15
7. Přílohy	18
Informační leták pro žáky/žákyně ZŠ a studenty/studentky SŠ.....	18

1. Podstata programu proti šikanování

Školní program proti šikanování má přispívat k vytváření bezpečného, respektujícího a podpůrného školního prostředí. Zaměřuje se především na prevenci šikany a v souladu s platným zněním Školního řádu obsahuje postupy pro případ řešení výskytu šikanování.

Cíle programu:

- zajišťovat podmínky pro zdravý vývoj žáků a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů)
- vést žáky k vzájemné toleranci, respektu a odpovědnosti
- podporovat pozitivní vzájemné vztahy a spolupráci mezi žáky a učiteli
- podpora vědomí sounáležitosti
- vytváření podmínek pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy
- rozvíjení jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.

1.1. Vymezení klíčových pojmů

Šikanování

- Jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zstrašovat žáka, případně skupinu žáků.
- Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit.
- Škola je v souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., Školský zákon povinná zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit, a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů).
- Bude-li znám případ šikanování a pedagogický pracovník nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, vystavuje se riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřekažení trestného činu (40/2009 Sb., trestní zákoník, §367, 368 trestního zákoníku).
- **V první řadě je vždy nutné apelovat na bezpečí!**

1.2. Znaky šikany

Přímé znaky šikany:

- Posměšné poznámky na adresu jedince (nadávky, ponižování, okřikování, hrubé žerty, zesměšňující přezdívka, vysmívání se)
- Kritika a výtky pronášené nepřátelským až nenávislným pohrdavým tónem
- Příkazy, které jedinec dostává od jiných dětí (zejména pronášené panovačným tónem), dítě se jim podřizuje
- Fyzické útoky (např. strkání, kopání, honění), nemusí být výrazně silné, ale je evidentní, že je oběť neoplácí
- Rvačky, v nichž je jedinec výrazně slabší a snaží se uniknout

Nepřímé znaky šikany:

- Dítě je o přestávkách často samo, ostatní o něj nejeví zájem, nemá ve třídě kamarády
- Do třídy vchází na poslední chvíli, o přestávkách se zdržuje v blízkosti vyučujících
- Při týmových sportech bývá voleno jako poslední
- Má-li promluvit před třídou, je nejisté a ustrašené
- Působí nešťastně až depresivně, stísněně, mívá blízko k pláči
- Zhoršující se školní prospěch (někdy náhle)
- Více absencí, případně i neomluvených
- Poškozený nebo zašpiněný oděv či věci
- Stále postrádá nějaké věci
- Odmítá ztráty a poškození věcí vysvětlit, či používá nepravděpodobné výmluvy

1.3. Stadia šikany

První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, tropí žerty na jeho účet apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Ti začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou nejsnazší oběť.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou, málokdo se již tlaku dokáže postavit. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí; jedni mají všechna práva, druzí nemají práva žádná.

2. Prevence proti šikaně

Škola v rámci svého výchovně - vzdělávacího procesu dle ŠVP klade zvýšený důraz na:

- Tvořivou a přátelskou atmosféru ve třídě
- Spolupráci mezi žáky
- Citlivý a individuální přístup učitele
- Upevnění morálních hodnot založených na principech respektujících identitu a individualitu
- Vedení k otevřenému smýšlení, zodpovědnosti a samostatnosti žáků/žákyně
- Rozvoj klíčových kompetencí důležitých pro osobní rozvoj jedince:
 - kompetence k řešení problémů
 - kompetence komunikativní
 - kompetence sociální a personální
 - kompetence občanské

2.1 Preventivní akce školy

- Na začátku školního roku škola pořádá adaptační kurzy 6. ročníku ZŠ a 1. ročníku gymnázia.
- Rovněž se konají preventivní akce napříč ročníky a třídnické hodiny věnované problematice šikany a agresivního jednání.
- Třídy pravidelně navštěvuje školní metodička prevence (dále jen ŠMP), v případě nečekaného výskytu některého z rizikových sociálních jevů se věnuje třídnímu kolektivu intenzivněji, a úzce spolupracuje s výchovným poradcem (dále jen VP)
- Návštěvy tříd probíhají podle předem stanoveného plánu a v souladu s potřebami třídních kolektivů, přičemž je průběžně využíváno postřehů a praktických podnětů přímo od pedagogů či rodičů. V případě potřeby vstupuje ŠMP nebo VP do tříd bezodkladně.
- Škola je začleněna do programu prevence šikany *Nenech to být*.
- Ve škole je umístěna nástěnka ŠPP poskytující informace o prevenci a informační leták pro žáky o postupu v případě ohrožení šikanou (viz příloha).

2.2 Kompetence zaměstnanců školy a zákonných zástupců žáků školy

Kompetence ředitelky školy (případně zástupců ředitelky školy):

- Zajistit přístup ke vzdělávání z oblasti prevence sociálně negativních a sociálně patologických jevů.
- Pravidelně informovat pedagogický sbor o dalších vhodných příležitostech DVPP z oblasti prevence.
- Zajistit bezpečí všem obětem všech forem šikanování.
- Zajistit a splnit oznamovací povinnost školy v případech, které ukládá zákon.
- Spolupracovat na prošetřování případů šikany s ostatními členy pedagogického sboru a ŠPP
- Na základě diskuze s pedagogickým sborem a návrhu MP udělovat příslušné stupně kázeňských opatření
- Podílet se na komunikaci s rodiči

Všichni pedagogičtí pracovníci:

- Jsou v souladu se Školním řádem povinni vykonávat v budově školy aktivní dohled nad žáky (dle rozpisu dozorů) v době před vyučováním, o přestávkách a po vyučování, především v prostorách se zvýšenou potenciální možností, kde by k rizikovým jevům mohlo docházet (např. šatny v suterénu, školní hřiště).
- Podporují spolupráci mezi žáky, ostatními pedagogy a zákonnými zástupci žáků, přispívají k rozvoji mezilidských vztahů.
- Vedou žáky k odpovědnému jednání v souladu s pravidly školy.
- Do výukových předmětů vztahujících se k rozvoji osobnostních, etických a občanských dovedností zařazují pravidelně témata vztahující se k prevenci sociálně patologických jevů (včetně projektů s tematikou šikany a jejímu předcházení)

Třídní učitelé/učitelky (TU):

- Třídní učitel informuje žáky o tom, na koho se mají obrátit v případě, že jsou někým šikanováni (nebo k takovým událostem došlo) a také pokud ví, že je šikanování vystaven někdo jiný:
 - **třídní učitel/ka**
 - **rodiče**
 - **školní metodička prevence / výchovná poradkyně - Mgr. Markéta Horská, Mgr. Monika Moravcová / Mgr. Markéta Horská, Mgr. Vendula Brožová**
 - **Školní psycholožka - Mgr. Pavlína Havránková**

- příslušný/á zástupce/zástupkyně ředitelky – **Mgr. Michaela Kašparová, Mgr. Et Mgr. Michael Marzian, Bc. Clive Allen**
- ředitelka školy - **PhDr. Kateřina Kožnarová**
- **Linka bezpečí – 116 111**

- Třídní učitelé iniciují a realizují pravidelné **třídnické hodiny**, zaměřené na:
 - vytvoření pravidel třídy (a jejich rekapitulaci, v případě potřeby)
 - prevenci rizikových jevů
 - posílení pozitivních sociálních vazeb mezi žáky třídy
 - podporu bezpečného klimatu ve třídě (ve spolupráci a za účasti ŠMP nebo VP).
- Ve spolupráci se ŠMP nebo VP a vedením školy řeší neprodleně všechny projevy rizikového chování.
- Spolupracují s ostatními vyučujícími, u prvního stupně rovněž s vychovatelkou školní družiny.
- Spolupracují a pravidelně komunikují se zákonnými zástupci žáků.

Školní metodická prevence (ŠMP):

- Koordinuje Školní program proti šikanování.
- Podílí se na aktivitách v rámci prevence šikany.
- Spolupracuje s TU, VP a vedením školy při řešení krizových situací.
- Společně s VP koordinuje průběh celého vyšetřování případné šikany
- O každém šetření provádí zápis do evidence rizikového chování na škole.
- Zajišťuje či koordinuje splnění oznamovací povinnosti:
 - rodičům oběti
 - rodičům agresora
 - v případě pokročilé či kriminální šikany Policii ČR, OSPODu
- V případě potřeby při řešení šikany spolupracuje s odbornými institucemi:
 - v oblasti **školství**: s pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry
 - v oblasti **zdravotnictví**: dětskými psychology, s pediatry a odbornými lékaři, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie
 - v resortu **oblasti péče**: s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence

- Policie ČR, orgán sociálně právní ochrany dítěte: dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu

Nepedagogičtí pracovníci:

- Jakýkoliv náznak šikanování mezi žáky oznamují vedení školy.
- V případě potřeby zásahu zabrání dalšímu průběhu šikanování dle svých možností a přivolají odbornou pomoc (TU, ŠMP, VP, či příslušný zástupce/zástupkyně ředitelky školy).

Zákonní zástupci žáků:

- Škola podporuje aktivní zapojení zákonných zástupců do spolupráce se školou a jejich informovanost o dění ve škole (účast zákonných zástupců na některých akcích, neformální setkávání se při společných akcích školy, spolupráce se školní metodičkou prevence/výchovnou poradkyní, spolupráce se speciálními pedagožkami).
- Zájmem školy je vstřícné a včasné řešení možných problémů.
- Rodiče jsou o aktivitách školy a problematice šikany informováni prostřednictvím:
 - třídních schůzek
 - během konzultačních hodin s TU, ŠMP nebo VP
 - individuálních pohovorů
- Zákonní zástupci v případě podezření na šikanu týkají se jejich dítěte, případně jiných spolužáků:
 - Informují o situaci třídního učitele, ŠPP nebo přímo vedení školy.
 - Spolupracují se školou při řešení vzniklých incidentů.
 - V případě potřeby spolupracují s odbornými pracovišti (např. PPP)

3. Krizový plán

3.1 Postup při řešení šikany nebo podezření na šikanu

- Stěžejní je vyhodnocení závažnosti situace. Pro volbu způsobu řešení a šetření šikany je nezbytné posoudit a odhadnout rozsah i závažnost šikany.
- Zvážení, zda je škola sama kompetentní situaci řešit, nebo je nutno požádat o pomoc zvenčí (např. PPP, středisko výchovné péče, neziskovou organizací).
- U pokročilého stádia šikany (třetí, čtvrté, páté) se škola obrací na externí odborníky.

3.2 Vyšetřování standardní šikany

Níže uvedené kroky koordinuje školní metodička prevence nebo výchovná poradkyně a realizuje je ve spolupráci s třídním učitelem a vedením. Z každého kroku existuje písemný záznam:

- Zajištění nezbytné ochrany obětem.
- Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi.
- Nalezení vhodných svědků.
- Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace obětí agresorů).
- Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.
- Tyto rozhovory a celý postup koordinuje ŠMP nebo VP.
- ŠMP nebo VP provede zápis o jednání a založí jej do evidence rizikového chování na škole.
- Zpracování návrhu konkrétních opatření (včetně výchovných), konzultace s externími odborníky v případě nutnosti.
- ŠMP nebo VP zajistí předání informací vedení školy a TU.
- ŠMP/VP, příp. vedení informuje o situaci zákonné zástupce oběti i zákonné zástupce agresora.
- Následují návazná opatření a řešení, která jsou odpovídající závažnosti prohřešku a důsledkům, které agresor způsobil.
- V případě potřeby ředitelka školy svolá výchovnou komisi (vedení školy, TU, ŠMP, VP). Agresorovi je uděleno výchovné opatření v souladu se Školním řádem.
- Na pedagogické radě jsou informováni ostatní členové pedagogického sboru (nevyžaduje-li to situace již dříve).

- ŠMP ve spolupráci s VP zajistí vhodnou intervenci a návaznou práci se třídou, ve které se šikana odehrávala (program selektivní nebo indikované primární prevence k řešení šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě).
- Na třídních schůzkách TU ve spolupráci se ŠMP/VP nebo vedením obeznámí ostatní zákonné zástupce, že byla ve třídě řešena šikana a seznámí je s následným postupem práce s rizikovou třídou v preventivní oblasti a požádá zákonné zástupce ke spolupráci.
- Třídní učitel obeznámí obecnou formou ostatní žáky s daným případem a opětovně třídu seznámí se školním řádem, včetně sankcí za nevyžádané chování.

3.3 Vyšetřování pokročilé šikany s neobvyklou formou (např. výbuch skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování)

- Překonání případného šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti formou krizové intervence.
- Domluva pedagogických pracovníků na formě, obsahu, četnosti a koordinace spolupráce a postupu vyšetřování (koordinuje ŠMP nebo VP).
- Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi.
- Pokračující pomoc a podpora oběti.
- Nahlášení policii v případě, odpovídá-li charakteru činu skutkům, které je škola povinna ohlásit.
- Vlastní vyšetřování (další postup se řídí aplikovatelnými body z postupu pro vyšetřování počáteční šikany) ve spolupráci se specializovanými institucemi a Policií ČR.

3.4 Postup, kdy podezření z páchání přestupku šikany ohlásí zákonní zástupci žáka

- Při jednání se zákonnými zástupci je nutný taktní přístup a zejména zachování důvěrnosti informací.
- Školní metodička prevence nebo výchovná poradkyně bezprostředně kontaktuje třídní/ho učitele/ku, popř. další učitele a požádá je o zpětnou vazbu k danému případu.
- ŠMP/VP provede rozhovor se žákem.
- Vyžaduje-li to situace, žákovi zajistí ŠMP/VP/školní psycholožka poskytnutí krizové intervence.
- Výchovná poradkyně vypracuje doporučení, zahrnující podpůrná opatření vůči žákovi a komunikuje je všem vyučujícím.

- Pokud se podezření na šikanu potvrdí, spouští se jednotlivé rozhovory s dalšími identifikovanými žáky (svědky, oběťmi, aktéry), na základě standardního postupu řešení šikany.
- ŠMP/VP provede zápis o jednání a založí jej do evidence rizikového chování na škole.
- O výstupu ŠMP/VP vždy informuje třídního učitele a následně situaci reportuje managementu poradenského týmu.
- ŠMP/VP o postupu vždy informuje písemně zákonné zástupce žáka; postup předem probere s žákem a současně o tom informuje vedení školy. V případě potřeby ŠMP/VP svolává osobní schůzku se zákonnými zástupci aktérů, za účasti TU a zástupce vedení školy, popř. dalších pedagogických pracovníků.
- Nastane-li situace, že je žák nakontaktován s externím odborníkem, vždy o tomto kroku musí být informován zákonný zástupce který rozhodne, zda chce tuto informaci sdělit pedagogickému sboru.

3.5 Výchovná opatření

- Za hrubé porušení školního řádu jsou považovány projevy šikanování (cílené a opakované ubližující agresivní útoky).
- Rovněž sem patří i formy psychického útlaku, které byly již dříve prokázány a znovu se opakují.
- O konkrétním výchovném opatření rozhoduje ředitelka školy po projednání s výchovnou komisí. S ohledem na závažnost je uděleno:
 - napomenutí TU
 - důtka TU
 - důtka ředitele školy
 - snížená známka z chování
 - příp. podmíněné vyloučení a vyloučení ze školy.

Následuje další spolupráce:

- **s obětí**
 - ochrana a podpora (nácvik sociálních dovedností, posilování sebedůvěry, pěstování odolnosti vůči násilí)
 - v případě potřeby poskytnutí informací o možnostech odborné pomoci
- **s agresorem**
 - podpora v motivaci pro dosažení změn v náhledu na vlastní chování
 - v případě potřeby poskytnutí informací o možnostech odborné pomoci

- **s třídním kolektivem**
 - vypořádání se s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina).
 - další práce se třídou je v kompetenci TU v úzké spolupráci se ŠMP/VP (případně dalších odborníků)
- **s třídním učitelem i ostatními pedagogy**
- **se zákonnými zástupci žáků**

4. Šikana zaměřená na učitele

- Pedagog, který čelí šikaně ze strany žáků, je v dané situaci v pozici oběti, která by neměla zůstat v situaci sama, ale měla by vyhledat pomoc ostatních.
- Nelze očekávat, že situaci, kterou lze klasifikovat jako šikanu, vyřeší pedagog v pozici oběti sám.
- V případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem/žáky se pedagog řídí krizovým plánem školy. Pokud je tento plán nedostatečný, zajistí si pedagog pro sebe bezpečí (odejde ze třídy, přivolá si pomoc apod.) a požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě, vyžaduje-li to situace.
- Vedení školy zajistí bezpečí pro pedagoga a zajištění organizačních změn ve výuce (dle potřeby)
- Vedení školy společně se ŠMP/VP provedou rozhovor s pedagogem a zmapují situaci.
- Zahájení vyšetřování (dle postupu pro vyšetřování šikany), koordinuje jej ŠMP/VP:
 - nalezení vhodných svědků
 - rozhovory se svědky
 - rozhovory s agresory, konfrontace
 - informování zákonných zástupců
 - vyvození důsledků
- ŠMP/VP provede zápis o jednání a založí jej do evidence rizikového chování na škole.
- Je zapotřebí, aby pedagog sám, jeho kolegové i vedení školy porozuměli tomu, že pedagog byl vystaven traumatickému zážitku.
- Tento zážitek může být bolestným i pro svědky (kolegy nebo žáky ve třídě). Je proto zapotřebí dovolit si čas na zpracování šoku, neobviňovat se, vyhledat si pro sebe sociální podporu od kolegů, přátel, rodiny, monitorovat u sebe znaky stresu, které se mohou objevit i později, případně vyhledat odbornou pomoc.

- Šikana pedagoga bývá často spojena s šikanou mezi žáky. Škola zajistí posouzení sociálních vztahů ve třídě a na základě výsledků nastaví odpovídající řešení.
- Pro třídu, ve které se šikana odehrávala, zajistí škola intervenční program (selektivní nebo indikované primární prevence) k řešení šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě.
- Revidování mechanismů a postupů (krizový plán), aby bylo zřejmé, jak zacházet s případnými podobnými situacemi v budoucnu.

5. Kyberšikana

- Je forma agrese, která se uplatňuje vůči jedinci či skupině osob s použitím informačních a komunikačních technologií (počítačů, tabletů, mobilních telefonů a dalších moderních komunikačních nástrojů).
- Dochází k ní opakovaně, ať už ze strany původního agresora či dalších osob - tzv. sekundárních útočníků (např. opakované sdílení nahrávky, opakované komentování apod.).
- Kyberšikana je zpravidla definována jako činnost záměrná, může však vzniknout i nezáměrně – např. jako nevhodný vtip, který se v on-line prostředí vymkne kontrole.

5.1 Základní znaky kyberšikany

- Uskutečňuje se prostřednictvím elektronických medií.
- Opakovanost.
- Záměrnost agresivního jednání ze strany útočníka.
- Mocenská nerovnováha.
- Oběť vnímá jednání jako nepříjemné, ubližující.

5.2 Preventivní opatření předcházení kyberšikany ze strany školy

- Podle pravidel ustanovených Školním řádem žáci základní školy nepoužívají po celou dobu trvání vyučování (včetně přestávek) v prostorách školy mobilní telefony.
- V odborných ICT učebnách žáci dodržují bezpečnostní řady těchto učeben.
- Součástí Preventivního programu školy je i zacílení na téma ochrany dětí ve virtuálním prostředí.

5.3 Postup při zjištění výskytu kyberšikany

- Pedagogický pracovník bezodkladně oznámí své podezření ŠMP/VP a příslušnému TU, konzultuje s nimi další postup.
- TU ve spolupráci se ŠMP/VP bezprostředně zajistí ochranu oběti:
- Kontaktují operátora mobilní sítě/zřizovatele www stránek/profilu.
- S podporou IT kolegy zajistí dostupné důkazy.
- ŠMP/VP o situaci informuje vedení školy.
- ŠMP/VP ve spolupráci s TU zahájí důkladné vyšetření všech souvislostí se zjištěným incidentem dle postupu uvedeného pro vyšetřování standardního typu šikany (rozhovory se svědky, obětí, agresorem).
- ŠMP/VP rozhovorem s agresorem zajistí opatření vedoucí k okamžitému odstranění závadného obsahu v kyberprostoru či k přerušení nežádoucího chování.
- ŠMP/VP provede zápis o celém incidentu a založí jej do evidence rizikového chování na škole.
- Při podezření, že projevy kyberšikany naplnily skutkovou podstatu trestného činu (provinění), oznámí vedení školy tuto skutečnost Policii ČR.
- ŠMP/VP nebo vedení informuje o situaci zákonné zástupce oběti i zákonné zástupce kyberagresora. V případech kyberšikany vyžadující řešení nespádající do kompetencí školy poskytne zákonným zástupcům informace o možnostech řešení situace a pomáhajících institucích.
- Všechny zainteresované instituce a další subjekty, které se zapojily do šetření případu, jsou zažádány o konečné stanovisko.
- Následují návazná opatření a řešení, která jsou odpovídající závažnosti prohřešku a důsledkům, které agresor způsobil.
- V případě potřeby ředitelka školy svolá výchovnou komisi (vedení školy, TU, ŠMP, VP). Agresorovi je uděleno výchovné opatření v souladu se Školním řádem.
- Na pedagogické radě jsou informováni ostatní členové pedagogického sboru (nevyžaduje-li to situace již dříve).
- ŠMP zajistí vhodnou intervenci a návaznou práci se třídou, ve které se kyberšikana odehrávala (program selektivní nebo indikované primární prevence k řešení (kyber)šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě).
- Na třídních schůzkách TU ve spolupráci se ŠMP/VP nebo vedení obeznámí ostatní zákonné zástupce, že byla ve třídě řešena kyberšikana a seznámí je s následným postupem práce s rizikovou třídou v preventivní oblasti a požádá zákonné zástupce ke spolupráci.

- třídní učitel obeznámí obecnou formou ostatní žáky s daným případem a opětovně třídu seznámí se školním řádem, včetně sankcí za nevyžádané chování.

Doporučení pro oběť kyberšikany:

- Neodpovídat, ukončit komunikaci, blokovat útočníka.
- Ukládat důkazy (screenshoty).
- Mluvit s metodikem prevence, výchovným poradcem nebo TU o tom, co se jí děje.
- Oznámit útok, poradit se s někým blízkým, vyhledat bezodkladně pomoc.

Následná doporučení pro pedagogy:

- Posílit empatii mezi žáky.
- Pracovat na klimatu.
- Vést k úctě k druhým.
- Dávat pozitivní zpětnou vazbu.
- Vytvářet dobré vztahy.
- Zorganizovat ve spolupráci se ŠMP nebo VP třídnické hodiny, které budou zaměřeny na aktivity spojené se sekundární prevencí kyberšikany.

6. Webové odkazy

- Web Minimalizace šikany, <http://www.minimalizacesikany.cz> (poradna, publikace, letáky ke stažení apod.)
- Společenství proti šikaně, <http://www.sikana.org>
- Internet poradna, www.internetporadna.cz Sdružení Linka bezpečí (116 111), <http://www.linkabezpeci.cz>
- Veřejný ochránce práv, <http://www.ochrance.cz> Amnesty International ČR, www.amnesty.cz
- Národní centrum bezpečnějšího internetu, <http://www.ncbi.cz>
- Portál E-Bezpečí, <http://www.e-bezpeci.cz>
- Online poradna projektu E-Bezpečí, <http://www.napisnam.cz>
- Kontaktní centrum, které přijímá hlášení, týkající se nezákonného a nevhodného obsahu internetu, <http://www.horka-linka.cz>

- Vyhledávací aplikace certifikovaných primárně preventivních programů také v oblasti šikany: <http://www.nuv.cz/t/pracoviste-pro-certifikace/poskytovatele>

Použitá literatura a dokumenty:

- Kolář, Michal. 2001. *Bolest šikanování*. Praha: Portál
- Kolář, Michal. 2011. *Nová cesta k léčbě šikany*, Praha: Portál.
- Říčan, Pavel; Janošová, Pavlína. 2010. *Jak na šikanu*. Praha: Grada Publishing
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MSMT-21149/2016)
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č. j.: 21291/2010-28)

Zpracovala:

Mgr. Bc. Monika Moravcová, DiS.
Mgr. Bc. Vendula Brožová, DiS.

Platnost od: 1.9.2024

PhDr. Kateřina Kožnarová, ředitelka školy

7. Přílohy

Informační leták pro žáky/žákyně ZŠ a studenty/studentky SŠ

Nikdo nemá právo druhému ubližovat!
Spolužáci se k tobě chovají nepřátelsky, ubližují ti a ty nevíš, jak dál.

PŘEKONEJ STRACH A ZAJDI ZA UČITELEM, KTERÉMU DŮVĚŘUJEŠ (ŠKOLNÍM METODIKEM PREVENCE, VÝCHOVNÝM PORADCEM, ZÁSTUPKYNÍ ŘEDITELE ŠKOLY, ŘEDITELEM ŠKOLY, RODIČI).

Co je to šikanování?

Za šikanování se považuje to, když jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že ti někdo, komu se nemůžeš ubránit, dělá něco, co ti je nepříjemné, co tě ponižuje, nebo to prostě bolí. Strká do tebe, nadává ti, schovává ti věci. Ale může ti znepríjemňovat život i jinak. Pomlouvá tě, intrikuje proti tobě, navádí spolužáky, aby s tebou nemluvili a nevěřili ti. Později se otravování života stupňuje a zdokonaluje. Nastupuje fyzické násilí (bití, krádeže a poškozování věcí). Šikanování je vážná věc a v řadě případů bývá trestným činem.

Proč bývá člověk šikanován?

Není to proto, že by byl špatný, nebo proto, že by si to nějak zasloužil. Chyba není v něm, ale ve špatných vztazích mezi některými spolužáky. Převládá v nich bezohlednost a násilí.

Jak se můžeš bránit?

Když se ptali jednoho zoufalého žáka, proč o svém trápení neřekl rodičům, odpověděl:

„Já nevím, když přijdu domů, tak se na to snažím nemyslet. A doufám, že už to bude lepší.“
Myslet si, že to bude lepší, je omyl. Nikomu nic neříct, je strkání hlavy do písku, které situaci jenom zhoršuje. Nevzdávej to a udělej následující:

- Obrat' se na někoho, komu důvěřuješ. Může ti skutečně pomoci, bude ti věřit.
- Svěř se svým rodičům.

- V případě, že nenajdeš odvahu říct to ani svým rodičům, zavolej na pražskou **Linku bezpečí 116 111**. Bezplatně můžeš telefonovat z celé republiky. Nepotřebuješ k tomu peníze ani telefonní kartu. Tito lidé ti budou věřit, protože nejsi sám, komu se něco podobného děje.

